

תורה שבעל פה

דינים

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(14x5)	—	70 נקודות
פרק שני	—	(10x3)	—	30 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

המשך מעבר לדף ◀

השאלות

פרק ראשון (70 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 1-6 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. תשובה

א. (1) כתוב שלוש פעולות שהחובל בחברו חייב לעשות בתהליך התשובה שלו.

(2) אדם העליב את חברו ורוצה לפייסו אך חושש שהחבר לא יתְרַצה.

מה עליו לעשות? פֶּרט.

(6 נקודות)

ב. אדם הרהר בדברים שאינם צנועים.

מהי דרך התשובה הראויה לו, ומהי דרך התשובה שעלולה להזיק לו? נמק. (4 נקודות)

ג. תלמידי כיתה י"ב החליטו להפעיל בבית הספר מזנון, ובכסף שירוויחו מן המכירות לממן

את הטיול השנתי. אחד התלמידים התנדב לנהל את המזנון. התלמיד עבד במסירות

והשקיע מזמנו וממרכו, ובתמורה לקח לעצמו מעין משכורת מכספי המכירות.

מדוע התלמיד חייב להחזיר את הכסף, ובאיזה תנאי ייתכן שיהיה פטור מלהחזיר את

הכסף? (4 נקודות)

2. זהירות בדרכים

א. הרמב"ם כתב: "ויש הורג בשגגה ותהיה השגגה קרובה לזדון".

הסבר את המקרה, כתוב את דין ההורג, ואת הטעם לדין. (6 נקודות)

ב. אדם נהג במכונית, נרדם בנסיעה וגרם לתאונה קטלנית.

פֶּרט את דעותיהם של שני פוסקים בנוגע להגדרת הנהג שנרדם, ונמק את פסיקותיהם.

(8 נקודות)

3. הלכות כשרות

- א.** תנור שהכינו בו מאכלי חלב, אין להשתמש בו להכנת מאכלי בשר.
נמק הלכה זו, וכתוב כיצד ינהג אדם שבכל זאת רוצה להכין בתנור מאכלי בשר אחרי שהוכנו בו מאכלי חלב? (6 נקודות)
- ב.** מאכל פרווה (סתמי) התבשל בכלי בן יומו שיש בו שאריות בשר —
(1) הסבר את המושג "כלי בן יומו".
(2) פָּרט אם לאחר אכילת המאכל הפרווה (הסתמי) נדרשת המִתנה, כפי שנדרשת לאחר אכילת בשר.
(5 נקודות)
- ג.** אדם אכל ארוחה בשרית ולאחר זמן־מה רצה לשתות חלב, אולם אינו זוכר אם עבר זמן ההמתנה לפי מנהגו — כיצד ינהג? נמק. (3 נקודות)

4. הלכות בין אדם לחברו

- א.** יש איסור להכות כל אדם, אבל המִכָּה את בנו עובר על איסור נוסף.
מהו האיסור הנוסף, ומדוע איסור זה חל דווקא על אדם המכה את בנו? (4 נקודות)
- ב.** המצלמה החדשה של יעקב נגנבה. לאחר זמן־מה גילה יעקב שמצלמתו בידי אברהם, ושאברהם קנה אותה מגנב ידוע ומוֹכֵר. יעקב לקח את המצלמה מאברהם.
קרא את הדוֹר־שיח ביניהם:
אברהם: "יעקב, החזר לי את המצלמה שקניתי וּתְבַע את הגנב בבית דין".
יעקב: "אברהם, זו המצלמה שלי! אתה הוא שצריך לתבוע את הגנב בבית דין!".
לפי הדין, מהי העמדה הנכונה בוויכוח? נמק. (4 נקודות)
- ג.** (1) מדוע אסור לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו, אף אם הלוקח מתכוון להחזיר את החפץ?
(2) למי מותר לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו, מתוך כוונה להחזיר את החפץ.
כתוב מדוע מותר לו לנהוג כך.
(6 נקודות)

5. הלכות שבת – בישול

- א. (1) מהי "הגסה", ומדוע אסור מן התורה להגיס תבשיל שלא בושל כל צורכו ומונח על האש בשבת?
- (2) כלי ובו תבשיל הורד מן האש בשבת. באילו תנאים יעבור אדם על איסור בישול מן התורה, אם יגיס את התבשיל? כתוב את שני התנאים.
- (8 נקודות)
- ב. הפוסקים נחלקו אם מותר להעביר מים חמים מן המִכּחם לכוס, ולערוּתם מיד מן הכוס לסיר שמונח על הפלטה ובו תבשיל מוכן. נמק את דעת המתירים ואת דעת האוסרים.
- (6 נקודות)

6. הלכות שבת – בורר

- א. (1) תאר את הפעולה של שתי המלאכות האלה: "דש", "זורה".
- (2) תולדה של מלאכת "דש" היא "מפרק". כתוב דוגמה אחת לאיסור "מפרק".
- (5 נקודות)
- ב. כתוב מדוע אין עוברים על איסור "דש" בעשיית הפעולות האלה בשבת:
- (1) הוצאת שעועית מתרמיל שראוי למאכל.
- (2) פיצוח אגוזים.
- (3) קילוף שקד אחד מקליפתו הירוקה ואכילתו, ואחר כך קילוף שקד נוסף ואכילתו.
- (9 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 7-10 (לכל שאלה – 10 נקודות).

7. תקנת יום העצמאות

א. (1) "וְהָיָה זֶה... תִּיקְנוּ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, שִׁיְהוּ אוֹמְרִין אוֹתוֹ... עַל כָּל צָרָה וְצָרָה שֶׁלֹּא תִבּוֹא עֲלֵיהֶן".

(פסחים ק"ז, ע"א)

כתוב מי הם שתיקנו את אמירת ההלל, והדגם יישום לתקנה זו המקובל על עם ישראל כולו מאז ימי בית שני ועד היום.

(2) החתם סופר פסק שציבור או יחיד יכולים לקבוע יום טוב לציון נס שנעשה להם,

אולם הגביל את פסיקתו לנס מסוג מסוים.

מהו סוג הנס, ומהו הנימוק של החתם סופר להגבלת פסיקתו?

(6 נקודות)

ב. הסבר מדוע ראוי לומר הלל וברכת "שהחיינו" דווקא ביום שבו הוכרז על הקמת

מדינת ישראל. (4 נקודות)

8. הלכות כשרות

א. על תווית של חבילת בשר קפוא נכתב: "כשר ומוכשר". הסבר את הכתוב. (4 נקודות)

ב. אדם אכל תפוח ובזמן האכילה יצא דם מפיו.

(1) כיצד עליו לנהוג בדם שבתוך פיו? נמק.

(2) כיצד עליו לנהוג בתפוח המוכתם בדם, אם ברצונו להמשיך לאכול ממנו? נמק.

(6 נקודות)

9. הלכות שבת – בישול

- א. הפוסקים נחלקו אם מותר לבשל בשבת מאכל אפוי. כתוב נימוק לכל דעה. (7 נקודות)
- ב. אדם שרוצה להכניס שקדי מרק אפויים למרק רותח בשבת – כיצד מותר לו לעשות זאת, לדעת האוסרים בישול אחר אפייה? (3 נקודות)

10. הלכות שבת – בורר

- א. במרק יש חתיכות בשר. אדם רוצה לאכול בשבת רק את המרק. באיזה תנאי (מצב) אסור לו להוציא את חתיכות הבשר מן המרק, ובאיזה תנאי (מצב) מותר לו לעשות זאת? נמק. (5 נקודות)
- ב. מארחים קנו תערובת של בוטנים ושקדים כדי להגישה בסוף סעודה שתימשך כמה שעות, אולם בשבת נודע להם כי אחד האורחים רגיש לבוטנים. על פי ההלכה, מותר להוציא את השקדים מתוך התערובת לפני הסעודה. הסבר את המושג "לאלתר" בהקשר של הלכות בורר, וכיצד הוא בא לידי ביטוי במקרה המתואר. (5 נקודות)

בהצלחה!